

Ministerie van Defensie

Luchtmachtstaf

Afdeling : Operationele Directie

Telefoonnummer : 099.295/070.039

BIJLAGE, behorende bij brief
nr. 0107.027/086903
d.d. 12-10-88

BESCHIKKING
DE CHEF VAN DE MARINESTAF

EN

DE CHEF VAN DE LUCHTMACHTSTAF

OVERWEGENDE:

dat nadere regels gesteld dienen te worden met betrekking tot de minimum vlieghoogte voor militaire luchtvaartuigen;

GELET OP:

artikel 53 van het LVR 1980 (Stb. 786) en de beschikking van de Staatssecretaris van Defensie van 23 januari 1981, nr. CWV 81/013;

Handelende in overeenstemming met de Directeur-Generaal van de Rijksluchtvaartdienst;

BESLUITEN:

Minimum vlieghoogte militaire luchtvaartuigen

Artikel 1

Behoudens het gestelde in de artikelen 2 tot en met 9 van deze beschikking is het gezagvoerders van militaire luchtvaartuigen verboden boven de in artikel 53, eerste lid onder a. en b. van het LVR 1980 bedoelde gebieden een VFR-vlucht uit te voeren beneden een vlieghoogte van 300 meter.

Minimum vlieghoogte militaire helikopter-
vliegtuigen en voor opleidingsdoelzinden bestemde
propellervliegtuigen

Artikel 2

Het is gezagvoerders

Het is gezagvoerders van militaire helischroefvliegtuigen behorende tot de Nederlandse of bondgenootschappelijke strijdkrachten toegestaan een VFR-vlucht uit te voeren met inachtneming van de volgende minimum vlieghoogten:

- a. Boven gebieden met aaneengesloten bebouwing of kunstwerken, industrie- en havengebieden daaronder begrepen danwel boven mensenverzamelingen tenminste 210 meter boven de hoogste hindernis gelegen binnen een afstand van 600 meter van het luchtvaartuig, indien daartoe operationele noodzaak bestaat;
- b. Elders dan onder a. aangegeven: tenminste 50 meter boven grond of water.

Artikel 3

Het is gezagvoerders van voor opleidingsdoeleinden bestemde propellervliegtuigen behorende tot of gebruikt voor de Nederlandse strijdkrachten toegestaan een VFR-vlucht uit te voeren boven de in artikel 2 onder b. bedoelde gebieden met inachtneming van een minimum vlieghoogte van 150 meter boven grond of water.

Minimum vlieghoogte boven zee

Artikel 4

1. Tijdens oefeningen boven territoriale wateren, hieronder niet begrepen het Waddenzee-gebied, bedraagt de minimum vlieghoogte 30 meter boven water. De volgende bepalingen dienen te worden nageleefd:
 - a. De vlucht dient te worden uitgevoerd tenminste 1852 meter (1 NM) uit de kustlijn;
 - b. Hindernissen dienen te worden vermeden;
2. Tijdens het oefenen boven zee buiten de territoriale wateren bedraagt de minimum vlieghoogte voor luchtvaartuigen behorende tot of in gebruik bij de Nederlandse strijdkrachten 30 meter boven water. Hindernissen dienen te worden vermeden.

Laagvliegroutes

Artikel 5

1. Het gestelde in artikel 1 geldt niet voor gezagvoerders van Nederlandse en bondgenootschappelijke militaire straalvliegtuigen en voor gezagvoerders van militaire transportvliegtuigen van Nederland en de Bondsrepubliek Duitsland, indien zij een VFR-vlucht uitvoeren langs de volgende routes:

a. Linkroute 10a:

a. Linkroute 10:

- (1) 52 06 30 N - 06 44 00 E;
- (2) 52 14 40 N - 06 39 30 E;
- (3) 52 17 30 N - 06 38 30 E;
- (4) 52 25 00 N - 06 36 30 E;
- (5) 52 36 40 N - 06 33 00 E;
- (6) 53 03 00 N - 07 13 30 E.

waarbij de minimum vlieghoogte op het route gedeelte van de positie (3) naar de positie (4) tenminste 300 meter boven hindernissen is.

b. Linkroute 10A:

- (1) 53 13 00 N - 06 41 30 E;
- (2) 53 35 30 N - 06 27 00 E;
- (3) 53 32 00 N - 06 07 00 E;
- (4) 53 09 00 N - 06 10 00 E;
- (5) 52 13 00 N - 06 09 30 E;
- (6) 52 17 00 N - 06 13 30 E;
- (7) 52 02 30 N - 06 25 40 E;
- (8) 52 01 15 N - 06 46 30 E.

2. Tijdens de in het eerste lid bedoelde vluchten dienen de gezagvoerders de volgende nadere regels in acht te nemen:

- a. De minimum vlieghoogte is tenminste 75 meter boven hindernissen;
- b. Het vliegzicht is gelijk aan of groter dan 5 kilometer;
- c. De wolkenbasis bevindt zich op tenminste 450 meter;
- d. Iedere route mag slechts worden gevlogen in de richting als in het eerste lid onder a. en b. is aangegeven;
- e. De gezagvoerder, die meer dan 1052 meter (1 IM) van de route is afgeraakt, dient eerst op te klimmen naar de voor hem geldende minimum vlieghoogte en mag de vlieg oefening eerst voortzetten indien hij op de route is teruggekeerd. Wordt tijdens de manoeuvre gevlogen binnen een verkeersleidingsgebied dan dienen de voor dat gebied geldende voorschriften in acht te worden genomen.

Oefeningen van militaire straalvliegtuigen met grondeenheden

Artikel 6

Het gestelde in artikel 1 geldt niet voor gezagvoerders van militaire straalvliegtuigen behorende tot de Nederlandse en bondgenootschappelijke strijdkrachten indien zij in het kader van oefeningen met grondeenheden en binnen de grenzen van het oefengebied VFR-vluchten uitvoeren en daarbij de volgende regels in acht nemen.

- a. Slechts indien de aard van de opdracht daartoe noodzaakt, is afwijken van de minimum vlieghoogte toegestaan tot een minimum vlieghoogte van 75 meter boven hindernissen.

b. Het vliegzicht is

- b. Het vliegvlucht is gelijk aan of groter dan 5 kilometer.
- c. De wolkenbasis bevindt zich tenminste op 450 meter.
- d. Voor vluchten binnen een plaatselijk verkeersleidingsgebied, een bijzonder verkeersgebied of in de omgeving van een burgerluchtvaartterrein is vooraf toestemming vereist van het ter plaatse bevoegd gezag.
- e. Voor vluchten binnen een van de in artikel 7, eerste lid, onder sub a. tot en met h. van dit besluit vermelde gebieden is vooraf toestemming vereist van of namens de Commandant GPLV.
- f. Voor vluchten binnen een van de in artikel 7, eerste lid onder sub i. en j. vermelde gebieden en onder sub l. en m. vermelde routes is vooraf toestemming vereist van of namens de Commandant DSM/Vliegbasis Woensdrecht.
- g. Voor vluchten binnen het gebied vermeld in artikel 7, eerste lid, onder sub k. van dit besluit is vooraf toestemming vereist van of namens de Commandant van het Marine Vliegkamp De Kooy.
- h. Aaneengesloten bebouwing, ziekenhuizen, sanatoria en dergelijke moeten worden vermeden.
- i. Voor straalvliegtuigen van bondgenootschappelijke strijdkrachten dient per oefening door of namens de Chef van de Luchtmachtstaf toestemming te worden verleend. Toestemming wordt slechts bij uitzondering en onder nader te stellen regels verleend.

Langvlieggebieden en -routes ten behoeve van militaire hefschroefvliegtuigen en voor opleidingsdoeleinden bestemde propellervliegtuigen behorend tot of gebruikt voor de Nederlandse strijdkrachten

Artikel 7.

1. Het gestelde in artikel 2 onder b. en in artikel 3 geldt niet voor gezagvoerders van militaire hefschroefvliegtuigen respectievelijk van voor opleidingsdoeleinden bestemde propellervliegtuigen behorende tot of gebruikt voor de Nederlandse strijdkrachten indien zij, met inachtneming van de regels gesteld in lid 2 van artikel 7, VFR-vluchten uitvoeren binnen de volgende gebieden en routes:

a. GLV I:

53 03 45 N - 06 40 30 E;
 53 03 45 N - 06 43 30 E;
 52 59 15 N - 06 39 00 E;
 53 01 00 N - 06 38 00 E;
 53 03 45 N - 06 40 30 E.

b. GLV II:

52 59 15 N - 06 30 00 E;
 52 58 00 N - 06 50 00 E;
 52 46 00 N - 06 40 00 E;
 52 46 00 N - 06 20 00 E;
 52 53 00 N - 06 22 50 E;
 52 59 15 N - 06 30 00 E.

c. GLV III:

c. GLV III:

52 53 00 N - 06 13 00 E;
52 54 00 N - 06 21 00 E;
52 46 00 N - 06 14 00 E;
52 47 00 N - 06 13 00 E;
52 53 00 N - 06 13 00 E.

d. GLV IV:

52 04 30 N - 05 41 30 E;
52 04 15 N - 05 44 30 E;
52 01 30 N - 05 44 45 E;
52 01 50 N - 05 43 00 E;
52 04 30 N - 05 41 30 E.

e. GLV V:

51 30 30 N - 05 18 45 E;
51 29 45 N - 05 23 30 E;
51 28 30 N - 05 23 30 E;
51 28 00 N - 05 18 45 E;
51 30 30 N - 05 18 45 E.

f. GLV VI:

52 23 00 N - 06 15 00 E;
52 20 00 N - 06 30 00 E;
52 18 00 N - 06 28 00 E;
52 17 00 N - 06 17 00 E;
52 23 00 N - 06 15 00 E.

g. GLV VII:

52 06 00 N - 05 53 00 E;
52 08 00 N - 05 40 00 E;
52 13 00 N - 05 34 00 E;
52 20 00 N - 05 37 00 E;
52 35 00 N - 05 50 00 E;
52 30 00 N - 05 58 00 E;
52 06 00 N - 05 53 00 E.

h. GLV VIII:

51 26 00 N - 05 48 00 E;
51 26 00 N - 06 02 30 E;
51 22 30 N - 06 10 00 E;
via de westelijke oever van de rivier de Maas naar:
51 17 00 N - 06 02 30 E;
51 17 00 N - 05 48 00 E;
51 26 00 N - 05 48 00 E.

i. Maas/Waal:

51 43 N - 04 48 E (Drimmelen);
51 43 N - 04 53 E (Keizersveer);
51 43 N - 05 03 E (Drongelen);
51 44 N - 05 08 E (Heusden);
51 45 N - 05 16 E (Hedel);
51 43 N - 05 22 E (Rosmalen);
51 46 N - 05 32 E (Oss);
51 48 N - 05 39 E (Ravenstein);
51 43 N - 05 37 E (Dröten);
langs de rivier de Waal naar:

51 49 N - 05 00 E (Woudrichem);
51 49 N - 04 54 E (Werkendam);
langs de rivier de Merwede naar:
51 43 N - 04 48 E (Drimmelen).

j. De eilanden Voorne-Putten en Hoekschewaard met uitzondering van de stranden.

k. Wieringermeerpolder:

52 53 30 N - 04 54 30 E;
langs de oostelijke grens van het Amstelmeer naar:
52 52 15 N - 04 56 15 E;
52 45 30 N - 04 57 25 E;
52 46 30 N - 05 06 15 E;
langs de kust van het IJsselmeer en de Waddenzee naar:
52 53 30 N - 04 54 30 E.

l. Route VO I:

51 27 00 N - 04 21 00 E (Woensdrecht);
51 37 00 N - 04 27 00 E (Fijnaart);
51 42 00 N - 04 38 00 E (Moerdijk);
51 34 00 N - 04 56 00 E (Gilze-Rijen);
51 53 00 N - 05 28 00 E (kruising Amsterdam-Rijnkanaal/rivier de Waal);
51 43 30 N - 04 26 30 E (Numansdorp);
51 35 00 N - 04 01 00 E (Stavenisse);
51 27 00 N - 04 21 00 E (Woensdrecht).

m. Route VO II:

51 27 00 N - 04 21 00 E (Woensdrecht);
51 29 00 N - 04 27 00 E (Nispen);
51 29 30 N - 04 42 30 E (Rijsbergen);
51 29 30 N - 04 57 30 E (Alphen);
51 34 00 N - 04 56 00 E (Gilze-Rijen);
51 47 00 N - 05 07 30 E (Aalst);
51 42 30 N - 04 06 00 E (Herkingen);
51 40 00 N - 04 06 00 E (Bruinisse);
51 36 00 N - 04 19 00 E (Steenbergen);
51 27 00 N - 04 21 00 E (Woensdrecht).

2. Tijdens de in het eerste lid bedoelde vluchten dienen de gezagvoerders de volgende nadere regels in acht te nemen:

a. De minimum vlieghoogte is tenminste 30 meter boven hindernissen of is zoveel lager als in verband met de opdracht noodzakelijk is.

b. Aaneengesloten bebouwing, ziekenhuizen, sanatoria en dergelijke moeten worden vermeden.

c. De gezagvoerder die meer dan 926 meter ($\frac{1}{2}$ NM) van de route is afgeraakt of buiten het gebied is gekomen, dient zich eerst te begeven naar de voor hem geldende minimum vlieghoogte alvorens de vliegtoefening op de route of binnen het gebied mag worden voortgezet.

d. De gebieden EHR-3 (Oldebroek) en EHR-9 (Harskamp) moeten worden vermeden behoudens in geval van speciale toestemming.

e. Voor vluchten

- e. Voor vluchten binnen een van de in artikel 7, eerste lid, onder sub a. tot en met h. van dit besluit vermelde gebieden is vooraf toestemming vereist van of namens de Commandant GPLV.
- f. Voor vluchten binnen een van de in artikel 7, eerste lid, onder sub i. en j. vermelde gebieden en onder sub l. en m. vermelde routes is vooraf toestemming vereist van of namens de Commandant DSM/Vliegbasis Woensdrecht.
- g. Voor vluchten binnen het gebied vermeld in artikel 7, eerste lid, onder sub k. van dit besluit is vooraf toestemming vereist van of namens de Commandant van het Marine Vliegkamp De Kooy.
- h. Voor vluchten binnen het gebied genoemd in het eerste lid onder sub e, is tevens vooraf een verkeersklaring van de verkeersleidingsdienst van de Vliegbasis Eindhoven vereist.

Oefeningen van militaire hefschroefvliegtuigen en voor
opleidingsdoeleinden bestemde propellervliegtuigen
met grondeenheden

Artikel 8

Het gestelde in artikel 2 onder b. en in artikel 3 geldt niet voor gezagvoerders van militaire hefschroefvliegtuigen behorende tot de Nederlandse en bondgenootschappelijke strijdkrachten, respectievelijk voor gezagvoerders van voor opleidingsdoeleinden bestemde propellervliegtuigen behorende tot of gebruikt voor de Nederlandse strijdkrachten, indien zij in het kader van oefeningen met grondeenheden en binnen de grenzen van het oefengebied VFR-vluchten uitvoeren en daarbij de volgende regels in acht nemen:

- a. De minimum vlieghoogte is tenminste 30 meter boven hindernissen of zoveel lager als in verband met de opdracht noodzakelijk is.
- b. Aaneengesloten bebouwing, ziekenhuizen, sanatoria en dergelijke moeten worden vermeden.
- c. Voor vluchten binnen een plaatselijk verkeersleidingsgebied, een bijzonder verkeersgebied of in de omgeving van een burger luchtvaartterrein is vooraf toestemming vereist van het ter plaatse bevoegde gezag.
- d. Voor vluchten binnen een van de in artikel 7, eerste lid, onder sub a. tot en met h. van dit besluit vermelde gebieden is vooraf toestemming vereist van of namens de Commandant GPLV.
- e. Voor vluchten binnen een van de in artikel 7, eerste lid onder sub i. en j. vermelde gebieden en onder sub l. en m. vermelde routes is vooraf toestemming vereist van of namens de Commandant DSM/Vliegbasis Woensdrecht.
- f. Voor vluchten binnen het gebied vermeld in artikel 7, eerste lid, onder sub k. van dit besluit is vooraf toestemming vereist van of namens de Commandant van het Marine Vliegkamp De Kooy.

g. Voor hefschroefvliegtuigen

- g. Voor helischroefvliegtuigen van de bondgenootschappelijke strijdkrachten dient per oefening door of namens de Chef van de Marinestaf of de Chef van de Luchtmachtstaf toestemming te worden verleend. Toestemming wordt slechts bij uitzondering en onder nader te stellen regels verleend.

Overige bepalingen

Artikel 9

Door of namens de Chef van de Marinestaf en/of de Chef van de Luchtmachtstaf, handelende in overeenstemming met de Directeur-Generaal van de Rijksluchtvaartdienst, kan ontheffing worden verleend van dit besluit onder nader vast te stellen voorwaarden.

Artikel 10

Dit besluit treedt in werking op de tweede dag na de laatste datum van ondertekening en zal worden gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant. De gezamenlijke beschikking van 2 februari 1984, nr. 060.942/033.978, wordt ingetrokken.

's-Gravenhage, 27 september 1988.

De Chef van de Marinestaf,
voor deze de Sous Chef Operatiën,

J.W. STUURMAN.
Commandeur

's-Gravenhage, 15 september 1988.

De Chef van de Luchtmachtstaf,
voor deze de Sous Chef Operatiën,

H.J.W. MANDERFELD.
Commodore